

बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग

बेपत्ता परिवारको पीडितको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसका सन्दर्भमा जारी प्रेस विज्ञप्ति

आज अगष्ट ३०, (International Day of the Victims of Enforced Disappearances, 30 August) का सन्दर्भमा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग, नेपाल (CIEDP Nepal) सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको पीडित परिवारको आफ्नै आयोग रहेको र पीडितमैत्री न्याय, उचित परिपूरण तथा कानून बमोजिमको दायित्व पूरा गर्नका लागि यस आयोग प्रतिबद्ध रहेको कुरा दोहो-न्याउन चाहन्छ। आयोगको गठन पश्चात् विगतका वर्षहरूमा पीडित, सरोकारवाला निकायहरू तथा आयोगको संयुक्त सहभागितामा बेपत्ता परिवारका पीडितको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसको अवसरमा औपचारिक कार्यक्रम गर्दै आएकोमा यस वर्ष विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (COVID-19) को महामारीका कारण औपचारिक कार्यक्रम आयोजना गर्न नसकेकोमा आयोग क्षमाप्राती छ।

नेपालमा २०५२ फागुन १ देखि २०६३ मंसिर ५ सम्म चलेको सशस्त्र द्वन्द्व पश्चात् नेपाल सरकार र तत्कालीन द्वन्द्वरत ने.क.पा. (माओवादी) बीच २०६३ मंसिर ५ गते सम्पन्न विस्तृत शान्ति सम्झौता भएपछि द्वन्द्वको विधिवत अन्त्य भएको थियो। विस्तृत शान्ति सम्झौताको दफा ५.२.५ मा सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन गर्ने तथा मानवता विरुद्धको अपराधमा संलग्नहरूको बारेमा सत्य अन्वेषण र समाजमा मेलमिलापको वातावरण निर्माण गर्न आपसी सहमतिबाट उच्चस्तरीय सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग गठन गर्ने प्रबन्ध गरियो। यसैगरी तत्कालीन नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३३ मा सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको सम्बन्धमा गठित छानविन आयोगको प्रतिवेदनको आधारमा पीडित परिवारहरूलाई राहत उपलब्ध गराउने, सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन गर्ने तथा मानवता विरुद्धको अपराधमा संलग्नहरूको बारेमा सत्य अन्वेषण गर्न र समाजमा मेलमिलापको वातावरण निर्माण गर्न उच्चस्तरीय सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग गठन गर्ने लगायतको प्रबन्ध गरिएकोमा नेपालको संविधानको धारा ३०४ को उपधारा (२) मा निरन्तरता दिइएको छ।

सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको सम्बन्धमा छानविन, सत्य अन्वेषण, परिपूरण सिफारिस, परिचयपत्र वितरण, पीडकलाई कारवाहीका लागि सिफारिस र नीतिगत, संस्थागत, प्रशासनिक तथा व्यवहारिक सुधारको प्रतिवेदन तयार गर्न बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन, सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ बमोजिम यस आयोगको गठन भएको हो। आयोगमा हालसम्म दर्ता भएका ३२२३ उजुरीहरू मध्ये २३ उजुरीहरू प्रारम्भिक छानविन तथा २५०७ उजुरीहरू विस्तृत

“मर्यादाका लागि सत्य-तथ्य, न्याय र परिपूरण”

फोन नं.: ०१-५०१०१९६, ०१-५०१०४८१

फ्याक्स नं.: ०१-५०१०१९६

टोल फ्रि नं.: १६६०-०१-२२१११

ई-मेल: info@ciedp.gov.np

ciedpnepal@gmail.com

वेबसाइट: <http://www.ciedp.gov.np>

संचयकोष भवन, पुल्चोक, ललितपुर

बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग

नेपाल
बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग

छानविनको क्रममा रहेका छन्। पहिलो पटक गठित आयोगको कार्यकाल २०७५ चैत्र मसान्तमा समाप्त भए पश्चात मिति २०७६ माघ ९ बाट नवन्युक्त पदाधिकारीद्वारा आयोगले आफ्नो कार्यभार प्रारम्भ गरेको छ।

सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको पीडालाई सम्बोधन नगरिकन संक्रमणकालीन न्यायको मर्म र भावना स्थापित हुन सक्दैन भन्ने मान्यतालाई आत्मसात् गर्दै यस आयोगले कार्यभार प्रारम्भ गरेको दिनदेखि नै योजनाबद्धरूपमा अर्धवार्षिक, वार्षिक तथा दुई वर्षे कार्ययोजना बनाई छानविनका कार्यहरू अगाडि बढाएको छ।

संक्रमणकालीन न्यायको विश्वव्यापी सिद्धान्त, पीडितहरूले उठाएका अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन अनुरूपका सवालहरू तथा संक्रमणकालीन न्यायसँग सम्बन्धीत सर्वोच्च अदालतको निर्देशित सिद्धान्तहरू समेत समावेश गरी वर्तमान ऐन संशोधन गर्दा सम्बोधन गर्नेपर्ने महत्वपूर्ण १४ बुँदे विषयहरू नेपाल सरकारलाई आयोगले ध्यानाकर्षण समेत गराइसकिएको अवस्था छ। यस्ता संवेदनशील विषयमा गम्भीर भएर पीडितको माग बमोजिम यथाशीघ्र कानुन संशोधन गरी पीडित मैत्री कानुन बनाउन नेपाल सरकारका सम्बद्ध पक्षलाई पटक-पटक यस विषयको स्मरणसमेत गराउँदै आईरहेको छ। सरकारले यसलाई सकारात्मकरूपमा लिई छिट्टै द्वन्द्व पीडित मैत्री ऐन संशोधन गरी तदनुरूपका कानुनहरू निर्माण गर्नेछ भन्नेमा आयोग आशावादी रहेको छ।

आयोगले आफ्नो कार्ययोजनालाई मूर्तरूप दिन विभिन्न सरोकारवालाहरू, पीडित र पीडितका संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग छलफल तथा विषय विज्ञहरूसँग परामर्श गरिरहेको छ। यसै क्रममा प्रदेश नं. २ र ५ मा प्रदेशस्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरी सशस्त्र द्वन्द्वबाट अति प्रभावित मानिएको रोल्पा जिल्लाबाट विस्तृत छानविन तथा जिल्लास्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रमको थालनी २०७६ सालको चैत्रबाट गरेको छ। यसबाट स्थानीय स्तरमा रहेका तथा राज्यका मूलप्रवाहमा नपरेका पीडितहरूको सरोकार तथा आवश्यकता बोध गरी संवोधन गर्न आयोग सक्षम रहने विश्वास दिलाउन चाहन्छ।

ढिलो न्याय दिनु भनेको न्याय नदिनु सरह हो भन्ने न्यायको सार्वभौम सिद्धान्तलाई आत्मसात गर्दै यस आयोगले यथासक्य चाँडो आफ्नो कार्यसम्पादन गर्ने प्रयास गर्दै आएको भए पनि हाल विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ को संक्रमण र बन्दाबन्दीका कारण स्थानीयस्तरमा गई सम्पन्न गर्नुपर्ने अनुसन्धान कार्य, सामूहिकरूपमा पीडितहरूसँग गर्नुपर्ने छलफल, परामर्शका कार्यक्रमहरू तत्काललाई स्थगित गर्नुपरेकोमा आयोग दुःखित छ। तर यस विषम परिस्थितका बावजूद

नेपाल

“मर्यादाका लागि सत्य-तथ्य, न्याय र परिपूरण”

फोन नं.: ०१-५०१०१९६, ०१-५०१०४८१
फ्याक्स नं.: ०१-५०१०१६८
टोल फ्रि नं.: १६६०-०१-२२१११

ई-मेल: info@ciedp.gov.np
ciedpnepal@gmail.com
वेबसाइट :http://www.ciedp.gov.np

संचयकोष भवन, पुल्चोक, ललितपुर

बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग

नेपाल

डा. गंगाधर अधिकारी

आयोगले आन्तरिकरूपमा गर्न सकिने छानविन तथा अनुसन्धानात्मक विविध कार्यहरू सुरक्षा र स्वाध्यका मापदण्ड अपनाई अगाडि बढाइरहेको छ। यस आयोगमा विस्तृत छानविनको क्रममा रहेका उजुरीहरूलाई प्रदेश अनुसार चारवटा समूहमा विभाजन गरी चारै समूहबाट आवश्यक छानविनका कार्यहरू निरन्तर रूपमा भईरहेका छन्। त्यसका साथसाथै पीडित परिचयपत्र वितरणका कार्यविधि लगायत अन्तरिम राहत, परिपूरणका सम्बन्धमा पनि छलफल, परामर्श तथा बहसका कार्यहरू भईरहेको छ। आयोग जतिसक्दो छिटो परिचयपत्र वितरण, परिपूरणको सिफारिस, पीडकको बयान, कारवाहीको सिफारिस लगायतका कानूनद्वारा प्रदत्त जिम्मेवारी सम्पन्न गर्नेतर्फ अगाडि बढ्ने दिशामा रहेको छ।

आयोगले नेपाल सरकारसमक्ष द्वन्द्व पीडित मैत्री तथा सर्वोच्च अदालतबाट भएका आदेशमा निर्देशन गरेका विषयहरूको व्यवस्थासहित यथाशीघ्र ऐन संशोधन प्रकृत्यालाई अगाडि बढाई आयोगको परिणाममुखी कार्यसम्पादनका लागि सहज वातावरण निर्माण गरिदिन आग्रह गर्दछ। साथै, बेपत्ता पीडित परिवार, सरोकारवाला व्यक्ति, संघ संस्थाहरूलाई आयोगसँग हातेमालो गरी पीडितका अन्तर्निहित पीडाको चाँडो भन्दा चाँडो संबोधन गरी न्याय दिलाउने कार्यमा सबैको सहयोग रहने नै छ भन्ने अपेक्षा समेत आयोगले गरेको छ। बेपत्ता परिवारको पीडितको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसले नेपाल सरकार, सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरूलाई सकारात्मक उत्प्रेरणा प्रदान गरी पीडितहरूलाई न्याय प्रदान गर्ने अनुकूल वातावरण बनोस् भन्ने समेत आयोगले शुभेच्छा राखेको छ।

डा. गंगाधर अधिकारी

(डा. गंगाधर अधिकारी)

सदस्य/प्रवक्ता

बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग

मिति: २०७७/०५/१४

“मर्यादाका लागि सत्य-तथ्य, न्याय र परिपूरण”

फोन नं.: ०१-५०१०१९६, ०१-५०१०४८१

फ्याक्स नं.: ०१-५०१०१९६

टोल फ्रि नं.: १६६०-०१-२२१११

ई-मेल: info@ciedp.gov.np

ciedpnepal@gmail.com

वेबसाइट: <http://www.ciedp.gov.np>

संचयकोष भवन, पुल्चोक, ललितपुर